

PENDIDIKAN **SEKSUALITI**

Membangun Kesedaran & Tanggungjawab

Editor:

Mohammed Rasheedan bin Ellin

Siti Hazariah binti Abdul Hamid

© **UNIMAS Publisher, 2026**

Hak cipta terpelihara. Setiap bahagian daripada terbitan ini tidak boleh diterbitkan semula, disimpan untuk pengeluaran atau dipindahkan kepada bentuk lain, sama ada dengan cara elektronik, mekanik, gambar, rakaman dan sebagainya tanpa izin bertulis daripada Penerbit Universiti Malaysia Sarawak.

Published in Malaysia by
UNIMAS Publisher,
Universiti Malaysia Sarawak,
94300 Kota Samarahan,
Sarawak, Malaysia.

Printed in Malaysia by

Data Pengkatalogan-dalam-Penerbitan

Perpustakaan Negara Malaysia

Rekod katalog untuk buku ini boleh didapati
dari Perpustakaan Negara Malaysia

ISBN 978-629-7783-35-2

Isi Kandungan

Prakata	xi
Pendahuluan	1
Bab 1 Pendidikan Kesihatan Reproduktif dan Seksualiti di Malaysia: Satu Tinjauan <i>Mohammed Rasheedan bin Ellin</i> <i>Siti Hazariah binti Abdul Hamid</i>	5
Bab 2 Hubung kait antara Penyebaran Penyakit Seksual dengan Polisi Penjajahan British terhadap Pelacuran di Negeri-negeri British di Tanah Melayu 1920-1940: Satu Penelitian Awal <i>Mohamad Azrul Azly bin Zarul Fu'ad</i> <i>Norizan binti Kadir</i>	19
Bab 3 Pendidikan Seksual: Suatu Kritikan terhadap Jenama Comprehensive Sexuality Education (CSE) <i>Rafidah Hanim binti Mokhtar</i>	39
Bab 4 Pendidikan Seksualiti dalam Kerangka Hak Manusia di Malaysia <i>Ahmad Muslim bin Ahmad Roslan</i>	51

Bab 5	Fiqh Transgenderisme: Memahami Isu-isu Fiqh dan Hukum-hakam berkaitan Transgender	65
	<i>Nur Fatin binti Halil</i>	
Bab 6	Etika dalam Penyelidikan berkaitan Seksualiti dan Reproduksi	85
	<i>Azizi bin Ayob</i> <i>Mohammed Rasheedan bin Ellin</i>	
Bab 7	Peranan NGO dalam Menyampaikan Pendidikan Seksualiti: Kajian Kes ReproAlert!	101
	<i>Anayasmin binti Azmi</i>	
Bab 8	Aplikasi Teknologi dalam Pendidikan Seksualiti: Kerangka Agama dan Moral	115
	<i>Rafazila binti Ramli</i>	
Bab 9	Pergelutan Masyarakat dengan Pornografi: Di Mana Jalan Keluar?	135
	<i>Mohammed Rasheedan bin Ellin</i> <i>Siti Hazariah binti Abdul Hamid</i>	
Bab 10	Penurunan Kadar Kesuburan di Malaysia dan Implikasi terhadap Kependudukan	147
	<i>Murizah binti Mohd Zain</i> <i>Mohammed Rasheedan bin Ellin</i>	
Bab 11	Ketersediaan Rujukan Pendidikan Seksualiti di Malaysia: Satu Analisis	159
	<i>Wan Nur Syakira binti Wan Musa</i>	
Bab 12	Kemahiran Pendidikan Seksualiti dalam Kalangan Ibu Bapa: Di Mana Kita Berada?	177
	<i>Razitasam binti Safii</i> <i>Rosalia binti Saimon</i>	
	Penutup	199
	Biodata Penulis	201

Prakata

Pendidikan seksualiti adalah satu topik yang sering kali dilihat dengan keraguan dan ketakutan dalam masyarakat kita, walaupun hakikatnya ia merupakan satu elemen penting dalam perkembangan individu yang bertanggungjawab dan beretika. Buku **Pendidikan Seksualiti: Membangun Kesedaran dan Tanggungjawab** ini bertujuan untuk membuka ruang diskusi dan refleksi yang lebih mendalam tentang pelbagai aspek pendidikan seksualiti yang relevan dengan konteks Malaysia.

Dalam pelbagai bab yang disusun, pembaca akan dibawa menelusuri sejarah penyebaran penyakit seksual di Tanah Melayu pada era penjajahan British serta bagaimana dasar-dasar penjajahan berkaitan pelacuran memberi kesan terhadap kesihatan masyarakat. Selain itu, isu-isu yang berkait rapat dengan pendidikan seksualiti dalam kalangan ibu bapa turut diangkat bagi menilai di mana tahap kesedaran dan kemahiran kita dalam mendidik generasi muda.

Buku ini juga mengkritik pendekatan Comprehensive Sexuality Education (CSE) dari perspektif budaya dan agama, serta meneliti kerangka hak asasi manusia dalam pendidikan seksualiti di Malaysia. Isu-isu yang lebih kompleks seperti transgenderisme

dibahaskan melalui sudut pandang fiqh, memberikan panduan kepada pembaca dalam memahami hukum-hakam yang berkaitan.

Penyelidikan dalam bidang seksualiti dan reproduktif tidak lari daripada persoalan etika, justeru satu bab dikhususkan untuk mengupas isu ini secara mendalam. Tidak ketinggalan, peranan NGO seperti ReproAlert! dalam menyampaikan pendidikan seksualiti dan impak teknologi terhadap proses pembelajaran turut dikupas, mengimbangi antara kerangka agama, moral, dan kemodenan.

Selain itu, cabaran masyarakat dengan isu pornografi serta impaknya terhadap tingkah laku seksual turut diberikan perhatian. Dalam masa yang sama, penurunan kadar kesuburan di Malaysia dan kesannya terhadap struktur kependudukan dibincangkan sebagai salah satu isu penting masa kini.

Buku ini mengumpulkan pandangan daripada pelbagai disiplin ilmu dengan satu tujuan utama: membina kesedaran dan tanggungjawab dalam mendidik masyarakat tentang seksualiti secara beretika, penuh makna, dan seimbang dengan nilai-nilai tempatan. Semoga ia menjadi rujukan bermanfaat untuk ibu bapa, pendidik, penyelidik, serta sesiapa sahaja yang ingin memahami pendidikan seksualiti dari pelbagai sudut pandang.

Selamat membaca.

Mohammed Rasheedan bin Ellin

Kuching, Sarawak

Pendahuluan

Konteks Global Pendidikan Seksualiti

Pendidikan seksualiti dan kesihatan reproduktif adalah istilah yang luas dan mempunyai pelbagai tafsiran dalam kalangan masyarakat dan organisasi yang berbeza. Ia hadir dalam pelbagai label, termasuk Pendidikan Seksualiti Komprehensif (CSE), Pendidikan Seksualiti Holistik, Kemahiran Hidup dan Kehidupan, Pendidikan Hubungan dan Seks (RSE), serta Pendidikan Seksualiti dan Kesihatan Reproduksi (SRH). Banyak institusi antarabangsa dan pendidikan menggunakan istilah Pendidikan Seksualiti Komprehensif (CSE) (Khan et al., 2020). **UNFPA** mendefinisikan CSE sebagai.

A right-based and gender-focused approach to sexuality education whether in school or out of school. It is taught over several years, providing age-appropriate information consistent with the evolving capacities of young people. Comprehensive sexuality education includes scientifically accurate information about human development, anatomy and reproductive health, as well as information about contraception, childbirth and sexuality infections (STIs), including the human immunodeficiency virus (HIV).

Pertubuhan Kesihatan Sedunia (WHO) mengkategorikan program pendidikan seksualiti kepada tiga kategori. Pertama, program yang memberi tumpuan utama atau sepenuhnya kepada cadangan untuk menahan diri daripada hubungan seksual sebelum perkahwinan. Kedua, program komprehensif yang merangkumi pilihan untuk menahan diri, tetapi juga meliputi kontrasepsi dan amalan seks selamat. Ketiga, program yang merangkumi komponen dalam kategori kedua, tetapi meletakkannya dalam perspektif yang lebih luas mengenai pertumbuhan dan perkembangan peribadi serta seksual, hak seksual, dan hak untuk pendidikan. Namun, definisi dan ciri-ciri pendidikan seksualiti di atas adalah berdasarkan konteks dalam masyarakat sekular dan demokrasi. Walaupun pendidikan seksualiti bersifat inklusif dalam bentuk dan prosesnya, ia tetap tidak lengkap dari perspektif Islam.

Anjuran Pendidikan Seksualiti dalam Islam

Adalah wajib bagi semua umat Islam untuk mengikuti ajaran Islam, yang tidak hanya terhad kepada ritual dan ibadah, dalam kehidupan seharian mereka. Islam memberikan panduan dalam semua aspek aktiviti harian, gaya hidup, dan amalan, termasuk penetapan peraturan khusus berkaitan seksualiti. Tidak dinafikan, pendidikan seksualiti yang sesuai dan sihat adalah penting untuk kehidupan yang bahagia. Islam telah menyediakan kerangka yang mencukupi untuk menikmati anugerah ini daripada Allah. Khan et al. (2020) menekankan dalam buku mereka “Pendidikan Seksualiti dari Perspektif Islam” bahawa jika diaplikasikan dalam kerangka yang diberikan oleh Al-Quran dan Sunnah, seksualiti adalah sumber kepuasan emosi, kenikmatan, dan pembiakan, yang membantu mengekalkan dan meningkatkan populasi sihat dalam kalangan Ummah Muslim.

Pendidikan kesihatan reproduktif seksualiti (SRH) Islamik seharusnya diajar di rumah sejak usia awal. Athar (2018) mencadangkan bahawa kepercayaan kepada Pencipta harus ditanam kukuh sebelum memberikan pendidikan mengenai anatomi dan fisiologi sistem reproduktif. Kurikulum perlu disesuaikan mengikut usia kanak-kanak dan kelas diadakan secara berasingan (Athar, 2018). Mustafa, Bakar, Basri, & Usman (2022) menyokong prinsip-prinsip SRH Islamik dengan menekankan tujuh aspek utama; pengukuhan tauhid, ibadah dan akhlak, amalan kerohanian, integrasi prinsip Al-Daruriyyah al-Khams, keutamaan pendidikan keibubapaan, pemeliharaan tujuh anggota tubuh, kesucian akal (al-'aql) dan sosialisasi serta hubungan remaja.

Walau bagaimanapun, sifat kontroversi pendidikan seksualiti remaja bukanlah hasil daripada doktrin Islam tetapi berpunca daripada pantang larang budaya seksual. Jurang yang wujud antara ideologi Islam, seperti yang dinyatakan dalam Al-Quran dan Hadis, dan budaya berdiam diri berdasarkan adat dan tradisi sering disalah tafsir sebagai berpaksikan Islam.

Pelan Tindakan Kebangsaan untuk Program Kesihatan Remaja

Menyedari keperluan menangani isu kesihatan remaja, pada tahun 1995, Bahagian Pembangunan Kesihatan Keluarga, Kementerian Kesihatan telah mengambil inisiatif untuk menyediakan penjagaan dan perkhidmatan kesihatan kepada golongan remaja melalui penubuhan Unit Kesihatan Remaja. Pada tahun 2001, Polisi Kesihatan Remaja Kebangsaan telah dibangunkan dan dilancarkan. Seterusnya, Pelan Tindakan Kesihatan Remaja Kebangsaan 2006-2020 telah dimuktamadkan dan diedarkan kepada agensi-agensi berkaitan. Pelan Tindakan Kesihatan Remaja Kebangsaan ini merangkumi tujuh strategi seperti yang digariskan dalam Polisi Kesihatan Remaja Kebangsaan. Tujuh strategi tersebut termasuk promosi kesihatan, perkhidmatan

kesihatan yang mudah diakses dan sesuai, pembangunan sumber manusia, sistem maklumat kesihatan remaja, penyelidikan dan pembangunan, kerjasama strategik dengan agensi-agensi berkaitan serta perundangan. Di bawah setiap strategi, aktiviti yang dirancang memberi tumpuan kepada lima bidang kesihatan remaja.

Pendidikan Kesihatan Reproduksi dan Seksualiti di Malaysia: Satu Tinjauan

*Mohammed Rasheedan bin Ellin
Pensyarah Kanan, Universiti Malaysia Sarawak*

*Siti Hazariah binti Abdul Hamid
Pensyarah Kanan, International Islamic University Malaysia*

Konteks Global Pendidikan Seksualiti

Pendidikan kesihatan reproduktif dan seksualiti adalah istilah yang luas dan mempunyai pelbagai tafsiran dalam kalangan masyarakat dan organisasi yang berbeza. Ia hadir dalam pelbagai label, termasuk Pendidikan Seksualiti Komprehensif (CSE), Pendidikan Seksualiti Holistik, Kemahiran Hidup dan Kehidupan, Pendidikan Hubungan dan Seks (RSE), serta Pendidikan Seksualiti dan Kesihatan Reproduksi (SRH). Banyak institusi antarabangsa dan pendidikan menggunakan istilah Pendidikan Seksualiti Komprehensif (CSE) (Khan et al., 2020). United Nations Population Fund (UNFPA) mendefinisikan CSE sebagai:

A right-based and gender-focused approach to sexuality education whether in school or out of school. It is taught over several years, providing age-appropriate information consistent with the evolving capacities of young people. Comprehensive sexuality education includes scientifically accurate information about human development, anatomy and reproductive health, as well as information about contraception, childbirth and sexuality infections (STIs), including the human immunodeficiency virus (HIV).

Pertubuhan Kesihatan Sedunia (WHO) mengkategorikan program pendidikan seksualiti kepada tiga kategori. Pertama, program yang memberi tumpuan utama atau sepenuhnya kepada cadangan untuk menahan diri daripada hubungan seksual sebelum perkahwinan. Kedua, program komprehensif yang merangkumi pilihan untuk menahan diri, tetapi juga meliputi kontrasepsi dan amalan seks selamat.

Ketiga, program yang merangkumi komponen dalam kategori kedua, tetapi meletakkannya dalam perspektif yang lebih luas mengenai pertumbuhan dan perkembangan peribadi serta seksual, hak seksual, dan hak untuk pendidikan. Namun, definisi dan ciri-ciri pendidikan seksualiti di atas adalah berdasarkan konteks dalam masyarakat sekular dan demokrasi. Walaupun pendidikan seksualiti bersifat inklusif dalam bentuk dan prosesnya, ia tetap tidak lengkap dari perspektif Islam.

Lembaga Pembangunan Penduduk dan Keluarga Nasional (LPPKN)

Di Malaysia, pelbagai organisasi memainkan peranan penting dalam menyediakan pendidikan kesihatan reproduktif dan seksualiti kepada individu dan komuniti. Organisasi-organisasi ini merangkumi program pendidikan kesihatan reproduktif dan seksual, seperti yang dilaksanakan oleh LPPKN, serta inisiatif yang diusahakan oleh Kementerian Kesihatan dengan tumpuan kepada langkah pencegahan. Selain itu, banyak organisasi bukan kerajaan (NGO) turut memberikan sumbangan besar dalam mempromosikan SRH dan menyediakan pendidikan yang penting.

Usaha untuk memperluaskan pendidikan kesihatan reproduktif dan seksualiti dimulakan pada tahun 2006 melalui pembangunan **Garis Panduan Pendidikan Kesihatan Reproduksi dan Sosial Kebangsaan**. Inisiatif ini diterajui oleh kumpulan kerja teknikal yang dipengerusikan oleh Kementerian Pendidikan Malaysia dan disokong oleh LPPKN. Komitmen Malaysia terhadap

SRH dilaksanakan melalui **Dasar dan Pelan Tindakan Pendidikan Kesihatan Reproduksi dan Sosial Kebangsaan** (dirujuk sebagai Dasar dan Pelan Tindakan Pendidikan Kesihatan Reproduksi dan Sosial Kebangsaan atau PEKERTI).

Gambar 1.1: Dokumen Dasar dan Pelan Tindakan Pendidikan Kesihatan Reproduksi dan Sosial Kebangsaan (PEKERTI) 2022-2025 (Sumber: Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat)

PEKERTI merupakan dasar, pelan tindakan, dan program (Ghani & Awin, 2020). LPPKN memperkenalkan PEKERTI pada tahun 2009 berikutan keputusan Jemaah Menteri (Ghani & Awin, 2020). Pindaan terkini terhadap Dasar dan Pelan Tindakan PEKERTI bagi tempoh 2022–2025 sejajar dengan keperluan semasa untuk memastikan individu, keluarga, dan komuniti di Malaysia sentiasa dilengkapi dengan maklumat yang tepat dan sesuai mengenai hak-hak kesihatan reproduktif dan seksualiti (Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat, 2022).

Bagi mencapai objektif yang disenaraikan dalam PEKERTI, LPPKN telah melancarkan modul yang dinamakan **Modul Cakna**

Diri yang diterbitkan dalam dua versi: versi remaja dan versi ibu bapa. Versi ibu bapa bertujuan meningkatkan pemahaman ibu bapa mengenai aspek psikologi, biologi, fizikal, dan perkembangan sosial remaja. Modul Edisi Ibu Bapa ini dicipta untuk melengkapkan modul sedia ada yang direka untuk remaja.

Modul ini bertujuan mencapai beberapa objektif, termasuk meningkatkan pemahaman ibu bapa tentang perkembangan fisiologi, biologi, fizikal, dan sosial remaja, meningkatkan pengetahuan dan kemahiran mereka berkaitan kesihatan reproduktif dan seksual remaja, serta menyediakan alat untuk mempererat hubungan dengan anak remaja mereka. Modul ini hanya diberikan kepada ibu bapa oleh fasilitator LPPKN yang terlatih, menjadikannya tidak dapat diakses untuk pembelajaran sendiri.

Pendidikan Kesihatan Reproduktif dan Seksualiti Berasaskan Sekolah

Memandangkan istilah “seksualiti” dianggap negatif, modul pendidikan kesihatan reproduktif dan seksualiti dinamakan semula sebagai **Pendidikan Kesihatan Reproduktif dan Sosial atau Reproductive Health and Social Education (PEERS)**. Sejak tahun 2011, ia disampaikan sebagai sebahagian daripada subjek pendidikan kesihatan yang terdiri daripada tiga komponen, iaitu PEERS (75%), pemakanan (15%), dan pertolongan cemas (10%).

PEERS bertujuan untuk melengkapkan pelajar membuat keputusan yang bertanggungjawab mengenai SRH mereka dengan merangkumi topik seperti kesihatan reproduktif, penyalahgunaan bahan, pengurusan emosi, keluarga, hubungan, penyakit, dan keselamatan (Kheng, 2021).

KPM juga telah melaksanakan PEERS sejak tahun 1989 di sekolah menengah dan sejak tahun 1994 di sekolah rendah, terutamanya melalui subjek pendidikan kesihatan. Tambahan pula, PEERS disepadukan ke dalam kurikulum melalui subjek seperti

Bahasa Malaysia, Sains, Biologi, dan Pendidikan Islam (Jemaah Nazir Kementerian Pendidikan Malaysia, 2019). Bagaimanapun, kajian pendidikan SRH di sekolah-sekolah di seluruh Malaysia mendapati tiada pengajaran formal mengenai pendidikan SRH dalam persekitaran bilik darjah (Sham et al., 2020). Guru dilaporkan merasa tidak selesa menyampaikan kandungan berkaitan kesihatan reproduktif dan seksual kerana kekurangan kemahiran, sokongan, kepimpinan sekolah, dan komitmen (Fazli Khalaf et al., 2014).

Penglibatan Badan Bukan Kerajaan (NGO) dalam Pendidikan Kesihatan Reproduksi dan Seksualiti

Penglibatan NGO dalam aktiviti pemeraksanaan komuniti tidak dapat dinafikan. Melalui NGO, individu boleh memacu perubahan dan pemeraksanaan tanpa terlalu terikat dengan birokrasi dan dasar kerajaan. Mereka melengkap usaha kerajaan, terutamanya dalam bidang yang mempunyai kekurangan sumber, kepakaran, dan akses. Dalam bidang pendidikan SRH, peranan NGO amat penting, kerana mereka beroperasi berdasarkan kesedaran tulen terhadap isu-isu mendesak dan komitmen sukarela, bukannya bekerja dalam kekangan formal sektor kerajaan yang bertujuan mencapai sasaran tertentu.

NGO menyediakan pelbagai perkhidmatan berkaitan pendidikan SRH, seperti menawarkan sumber pendidikan, kaunseling, advokasi, dan intervensi berasaskan komuniti. Mereka juga bekerjasama dengan sekolah, penyedia penjagaan kesihatan, dan organisasi komuniti lain untuk memupuk tingkah laku seksual yang sihat sambil mengurangkan risiko kehamilan tidak dirancang, jangkitan STI, dan hasil kesihatan seksual negatif yang lain. Bahagian ini juga meneliti beberapa NGO kebangsaan utama di Malaysia yang memainkan peranan penting dalam menyampaikan pendidikan SRH. Program-program NGO ini memberi impak besar dalam bidang tersebut, dengan program mereka diiktiraf melalui skala dan pengaruhnya.

Focus on the Family Malaysia (FOFM)

Focus on the Family Malaysia (FOFM) adalah organisasi bukan bermotifkan keuntungan yang ditubuhkan pada tahun 1997 dengan misi menyokong pembangunan keluarga yang sihat. Organisasi ini berdedikasi untuk memupuk, menyokong, dan melindungi nilai tradisional serta institusi keluarga. Inisiatif pengukuhan keluarga yang disusun dan disasarkan oleh mereka memberi manfaat kepada kira-kira 2,000 isi rumah setiap tahun, sementara 2,800 ibu bapa menerima pendidikan keluarga, dan 5,800 remaja terlibat melalui program mereka setiap tahun (Focus on the Family, 2023).

Melalui program “No Apologies,” FOFM menyediakan pendidikan SRH berasaskan abstinensi kepada remaja, dengan memberi tumpuan kepada pembangunan karakter dan memupuk hubungan sosial yang sihat. Menyedari kepentingan komunikasi dalam hubungan ibu bapa-anak, FOFM juga melatih ibu bapa bagaimana untuk berkomunikasi secara berkesan dengan anak remaja mereka tentang SRH, seterusnya meningkatkan kesan program mereka.

Gambar 1.2: Antara program yang dianjurkan *Focus on the Family* Malaysia (Sumber: FOTM)

Ikatan Pengamal Perubatan dan Kesihatan Muslim Malaysia (I-MEDIK)

I-Medik adalah sebuah NGO ikhtisas berasaskan perubatan dan kesihatan yang terkenal di Malaysia. Dalam arena pendidikan kesihatan reproduktif dan seksualiti, I-Medik telah menyampaikan lebih daripada 100 ceramah SRH di bawah jenama “Say No to Zina” kepada lebih 7,000 pelajar di seluruh negara sejak tahun 2010 (I-Medik, 2021). Ceramah tersebut mengetengahkan abstinens sebagai langkah utama untuk mengurangkan hubungan seks pra-perkahwinan, diperkuatkan dengan mesej untuk mengawal nafsu seksual remaja dan batasan pergaulan berpandukan Islam. Pada tahun 2021, I-Medik menghasilkan ReproAlert! - satu silibus pendidikan SRH dari perspektif Islam.

Penubuhan ReproAlert! tepat pada masanya kerana ia lebih diterima budaya berbanding CSE yang ditentang oleh banyak aktivis sosial dan gerakan berasaskan keluarga kerana pengiktirafan dan advokasi hubungan seksual di luar perkahwinan dan kepelbagaian orientasi seksual. Silibus ReproAlert! bukan sahaja berdasarkan nilai Islam, pandangan perubatan, teknologi, dan hak asasi manusia – ia juga hasil daripada perbincangan mendalam bersama pakar pelbagai disiplin, doktor perubatan, aktivis sosial, pakar pendidikan, dan anggota institusi pendidikan tempatan (I-Medik, 2021).

Gambar 1.3: Pelancaran Modul ReproAlert! oleh I-Medik
(Sumber: I-Medik)

Ahli masyarakat yang mahu menjadi jurulatih kepada modul ReproAlert ini perlu menjalani latihan yang disediakan oleh pihak I-Medik. Modul ReproAlert ini telah diperkenalkan di pelbagai institusi termasuklah pusat-pusat tahfiz dan sekolah-sekolah. Modul ReproAlert yang mengintegrasikan prinsip agama dan isu perubatan semasa ini diterima baik oleh masyarakat menjadikannya memecahkan sensitiviti "taboo" apabila telah berjaya disampaikan di masjid dan pusat-pusat keagamaan.

Federation of Reproductive Health Associations Malaysia (FRHAM)

Antara NGO yang terkemuka dalam mendidik masyarakat mengenai kesihatan reproduktif dan seksualiti ialah *Federation of Reproductive Health Associations Malaysia* (FRHAM). FRHAM adalah sebuah NGO yang bertujuan untuk mendidik, mempromosikan, dan menyokong rakyat Malaysia dalam perancangan keluarga, SRH, dan keibubapaan yang bertanggungjawab (Yeo, Lee, & Handayani, 2018). Sumbangan mereka terhadap pembangunan komuniti diakui dan mereka menjadi rakan penting kepada banyak pihak kerajaan. FRHAM dahulunya dikenali sebagai Persekutuan Persatuan Perancangan Keluarga Malaysia (FFPAM) dan menukar namanya pada tahun 2009 dengan fokus kepada SRH berbanding perancangan keluarga.

Pada tahun 2005, FRHAM menjadi organisasi pertama yang diiktiraf oleh Persekutuan Perancangan Keluarga Antarabangsa (IPPF) dan diiktiraf semula pada tahun 2012. Dengan visi untuk memberikan akses kepada semua rakyat Malaysia terhadap maklumat mengenai kesihatan reproduktif dan seksualiti dan hak-hak mereka, organisasi ini aktif menyediakan maklumat, perkhidmatan serta menganjurkan ceramah dan kempen berkaitan kesihatan reproduktif dan seksualiti bagi golongan terpinggir dan kurang mendapat perkhidmatan.

Keutamaan FRHAM diwakili oleh 5A iaitu Akses (*Access*), Remaja (*Adolescent*), Advokasi (*Advocacy*), AIDS/HIV, dan Pengguguran (*Abortion*) (Yeo et al., 2018). FRHAM bekerjasama dengan Pesuruhjaya Tinggi Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu bagi Pelarian (UNHCR) untuk menjalankan bengkel latihan untuk pelarian muda dengan menggunakan modul Pendidikan Seksualiti Komprehensif (CSE) yang dibangunkan oleh organisasi tersebut. Modul Kesihatan Reproduksi Remaja (RHAM) pula berfungsi sebagai panduan bagi para pendidik dalam mempromosikan CSE dan pembangunan holistik remaja.

Di Malaysia, kelihatan NGO kurang mendapat perhatian dalam mempromosikan pendidikan SRH walaupun mereka telah menggunakan rangkaian sosial seperti Facebook, Instagram, dan laman web untuk meningkatkan keterlihatan mereka, namun hasilnya tidak sebaik yang diharapkan (Yeo et al., 2018). Keterlihatan NGO adalah elemen penting untuk melibatkan lebih ramai orang dalam memahami kerja mereka dan mewujudkan kesedaran dalam kalangan masyarakat.

Pelan Tindakan Kebangsaan untuk Program Kesihatan Remaja

Menyedari keperluan menangani isu kesihatan remaja, pada tahun 1995, Bahagian Pembangunan Kesihatan Keluarga, Kementerian Kesihatan telah mengambil inisiatif untuk menyediakan penjagaan dan perkhidmatan kesihatan kepada golongan remaja melalui penubuhan Unit Kesihatan Remaja. Pada tahun 2001, **Dasar Kesihatan Remaja Kebangsaan** telah dibangunkan dan dilancarkan. Seterusnya, **Pelan Tindakan Kesihatan Remaja Kebangsaan 2006-2020** telah dimuktamadkan dan diedarkan kepada agensi-agensi berkaitan.

Pelan Tindakan Kesihatan Remaja Kebangsaan ini merangkumi tujuh strategi seperti yang digariskan dalam Polisi Kesihatan Remaja Kebangsaan. Tujuh strategi tersebut termasuk promosi kesihatan, perkhidmatan kesihatan yang mudah diakses

dan sesuai, pembangunan sumber manusia, sistem maklumat kesihatan remaja, penyelidikan dan pembangunan, kerjasama strategik dengan agensi-agensi berkaitan serta perundangan. Di bawah setiap strategi, aktiviti yang dirancang memberi tumpuan kepada lima bidang kesihatan remaja.

Kerangka Undang-Undang Berkaitan Kesihatan Reproduksi dan Seksualiti di Malaysia

Islam, agama rasmi Malaysia, dianuti oleh kira-kira tiga perlima daripada populasi negara ini. Islam merupakan salah satu faktor utama yang membezakan seorang Melayu daripada bukan Melayu, dan mengikut undang-undang, semua orang Melayu adalah Muslim (Mohamad, 2010). Malaysia sering digambarkan mempunyai sistem undang-undang 'dual' dan selari, yang mengaplikasikan undang-undang Syariah dan undang-undang sivil sekular.

Syariah merujuk kepada undang-undang Islam yang mengatur semua aspek kehidupan seorang Muslim. Namun, di Malaysia, pelaksanaannya terutamanya agak terhad kepada hal-hal berkaitan keluarga Muslim, manakala undang-undang sivil merangkumi semua hal lain (Zubli et al., 2021). Di bawah undang-undang sivil, penggubalan undang-undang terkini yang secara khusus melindungi kanak-kanak daripada kesalahan seksual dianggap sebagai inisiatif untuk memberi keutamaan kepada perlindungan kumpulan yang rentan ini.

Terdapat dua akta penting yang direka khusus untuk melindungi kanak-kanak di Malaysia, masing-masing dengan bidang kuasa yang berbeza. **Akta Kanak-Kanak 2001** adalah undang-undang menyeluruh yang bertujuan untuk melindungi, menjaga kebajikan, dan memulihkan kanak-kanak di Malaysia. Akta ini merangkumi pelbagai isu seperti penderaan kanak-kanak, pengabaian, pembuangan, dan proses undang-undang yang melibatkan kanak-kanak yang berkonflik dengan undang-undang (Loganathan et al., 2022).

Sementara itu, **Akta Kesalahan-Kesalahan Seksual Terhadap Kanak-Kanak 2017** (juga dikenali sebagai Akta 792) digubal oleh Parlimen Malaysia pada Julai 2017 untuk menangani kesalahan seksual tertentu terhadap kanak-kanak serta menetapkan hukuman, melengkap undang-undang sedia ada. Akta ini juga bertujuan memastikan pentadbiran keadilan yang efektif untuk kanak-kanak dan perkara berkaitan (Cooray et al., 2020).

Dalam hal ini, Akta 792 termasuk peruntukan seperti, antaranya, menganggap kesaksian kanak-kanak sebagai kompeten untuk memberikan keterangan (Akta Kesalahan-Kesalahan Seksual Terhadap Kanak-Kanak, 2017). Akta ini juga memperkenalkan hukuman yang lebih berat untuk pelaku, mendefinisikan kesalahan baru seperti pengantin kanak-kanak, serta menyediakan perlindungan untuk mangsa kanak-kanak semasa prosiding undang-undang.

Sebaliknya, undang-undang Syariah di Malaysia terpakai dalam undang-undang keluarga berkaitan perkahwinan, perceraian, hak penjagaan dan wali, nafkah anak, harta sepencarian, dan nafkah isteri (Baharuddin et al., 2021). Kesalahan berkaitan seksual juga dikuatkuasakan dalam undang-undang Syariah, yang digubal dalam Bahagian IV, Seksyen 20 hingga Seksyen 29 – Kesalahan Berkaitan Kesopanan, yang merangkumi sumbang mahram, pelacuran, muncikari (individu yang menjadi orang tengah antara pelanggan dan pekerja seks), hubungan seksual di luar perkahwinan, perbuatan persediaan untuk hubungan seksual di luar perkahwinan, liwat, hubungan seksual lesbian (musahaqah), khalwat, lelaki yang berlagak seperti wanita, dan perbuatan tidak senonoh di tempat awam (Razali et al., 2017).

Sebarang aktiviti seksual dalam kalangan Muslim di luar perkahwinan adalah haram di bawah undang-undang Syariah (Putra et al., 2023). Individu yang didapati berkhalwat, berada dalam situasi mencurigakan, atau berada di tempat terpencil dengan individu berlainan jantina boleh dikenakan hukuman penjara sehingga tiga tahun, denda RM5000, atau enam sebatan (Junaidi

& Samudin, 2022). Aktiviti seksual sejenis atau homoseksual juga adalah haram di Malaysia di bawah undang-undang Islam dan sivil. Ini kerana hak LGBTQ tidak diiktiraf di Malaysia (Putra et al., 2023).

Di bawah undang-undang sivil, aktiviti seksual sejenis boleh dikenakan hukuman denda dan penjara sehingga 20 tahun. Selain itu, warganegara Muslim juga boleh dikenakan tuduhan di Mahkamah Syariah. Hukuman dalam perkara ini bertujuan untuk mencegah pesalah dan memberi pengajaran kepada orang lain agar tidak terlibat dalam aktiviti seks luar nikah dan homoseksual.

Anjuran Pendidikan Seksualiti dalam Islam

Adalah wajib bagi semua umat Islam untuk mengikuti ajaran Islam. Ia tidak hanya terhad dalam ritual ibadah ataupun keraian syiar kebesaran Islam, bahkan dalam kehidupan seharian mereka. Islam memberikan panduan dalam semua aspek termasuklah aktiviti harian, gaya hidup dan muamalah. Begitu juga halnya dalam penetapan peraturan khusus berkaitan seksualiti.

Pendidikan seksualiti yang selari dengan prinsip agama adalah penting untuk kehidupan dan keluarga yang bahagia. Khan et al. (2020) menekankan dalam buku mereka “Pendidikan Seksualiti dari Perspektif Islam” bahawa jika diaplikasikan dalam kerangka yang diberikan oleh Al-Quran dan Sunnah, seksualiti adalah sumber kepuasan emosi, kenikmatan, dan pembiakan, yang membantu mengekalkan dan meningkatkan populasi sihat dalam kalangan Ummah Muslim.

Pendidikan kesihatan reproduktif dan seksualiti seharusnya diajar di rumah sejak dari awal usia. Athar (2018) mencadangkan bahawa kepercayaan kepada Pencipta harus ditanam kukuh sebelum memberikan pendidikan mengenai anatomi dan fisiologi sistem reproduktif. Kurikulum pula perlu disesuaikan mengikut usia kanak-kanak dan menekankan tujuh aspek utama; pengukuhan tauhid, ibadah dan akhlak, amalan kerohanian, integrasi prinsip Al-Daruriyyah al-Khams, keutamaan pendidikan keibubapaan,

pemeliharaan tujuh anggota tubuh, kesucian akal (al-'aql) dan sosialisasi serta hubungan remaja. Walau bagaimanapun, jurang yang wujud antara ideologi Islam, seperti yang dinyatakan dalam Al-Quran dan Hadis, dan budaya berdiam diri berdasarkan adat dan tradisi sering disalah tafsir sebagai berpaksikan Islam.

Islam menganjurkan pendidikan seksualiti dengan cara yang beradab, sesuai, dan berlandaskan panduan syariat. Al-Quran dan hadis memberikan panduan penting dalam mendidik umat Islam tentang aspek seksualiti, termasuk hubungan antara lelaki dan wanita, batasan aurat, perkahwinan, dan tanggungjawab keluarga. Dalam konteks Islam, ibu bapa berperanan sebagai pendidik utama dalam memberikan kefahaman tentang seksualiti kepada anak-anak.

Pendidikan seksualiti juga melibatkan pengetahuan tentang aurat dan adab berpakaian. Surah An-Nur menekankan kepentingan menjaga pandangan, memelihara kehormatan diri, dan berpakaian dengan sopan sebagai sebahagian daripada adab Islam. Selain itu, Islam menggariskan pendidikan berkaitan hubungan perkahwinan sebagai persediaan kepada individu untuk memahami tanggungjawab dan keharmonian dalam perkahwinan. Firman Allah dalam Surah Al-Baqarah (2:187) menggambarkan hubungan suami isteri sebagai pakaian antara satu sama lain, yang menunjukkan keintiman dan kesepaduan, sementara hadis Rasulullah SAW pula menekankan kepentingan adab dan doa dalam hubungan tersebut.

Seterusnya, pendidikan seksualiti dalam Islam turut merangkumi pengetahuan berkaitan akil baligh dan hukum-hakam seperti mandi wajib, haid, dan mimpi basah. Rasulullah SAW dengan jelas mendidik para sahabat tentang perubahan semula jadi ini, sebagaimana yang diriwayatkan dalam hadis bahawa mandi wajib diwajibkan selepas keluarnya air mani. Selain itu, Islam menganjurkan pendidikan untuk mencegah zina dan menjaga kehormatan diri. Surah Al-Isra' (17:32) mengingatkan umat Islam agar tidak mendekati zina kerana ia adalah perbuatan keji dan membawa kemudaratan.

Mandi hadas atau mandi wajib diwajibkan ke atas orang-orang yang mengalami inzal (keluar air mani). ‘Abdullah bin ‘Abbas R.Anhuma meriwayatkan bahawa Rasulullah SAW bersabda:

“Sesungguhnya air (mandi wajib) itu diwajibkan kerana air (air mani yang keluar) hasil daripada mimpi basah (atau jua selainnya)”.

Hadith Riwayat At-Tarmizi.

Kesimpulannya, Islam menganjurkan pendidikan seksualiti secara komprehensif dengan pendekatan yang berlandaskan syariat. Matlamatnya adalah untuk mendidik individu memahami fitrah seksualiti, menjaga kehormatan diri, mempersiapkan diri untuk perkahwinan, dan membentuk masyarakat yang berakhlak mulia. Pendidikan ini perlu disampaikan dengan hikmah dan sesuai dengan tahap usia serta pemahaman anak-anak atau remaja.

Penutup

Permasalahan seksualiti dalam masyarakat memerlukan peranan daripada setiap lapisan masyarakat. Para pendidik, penyelidik, pimpinan masyarakat, ibu bapa, agensi kerajaan dan bukan kerajaan, institusi agama dan aktivis sosial, semuanya perlu berganding bahu untuk memastikan golongan remaja dan kanak-kanak dapat membesar dengan sihat dan selamat. Kita menyedari wujudnya pelbagai ancaman terutama sekali daripada arus globalisasi, dunia terbuka dan kebolehcapaian yang menyebabkan tingkah laku seksual remaja hari ini memerlukan intervensi baharu yang lebih ampuh dan berkesan. Pendidikan kesihatan reproduktif dan seksualiti bukan lagi sesuatu yang asing untuk dibicarakan, bahkan pendekatan pendidikan yang selari dengan prinsip agama dan nilai budaya amatlah diperlukan.

Dalam pada itu, perbincangan mengenai pendidikan kesihatan reproduktif dan seksualiti bukanlah sekitar perbincaraan mengenai perkembangan anak-anak menghampiri akil baligh semata-mata. Dalam lensa yang lebih besar, kita harus menginsafi bahawa wujudnya pertembungan ideologi yang lebih serius – antara nilai liberal dan prinsip agama – yang perlu difahami semua sebagai asas kepada kerencaman acuan, agenda dan hala tuju pendidikan kesihatan reproduktif dan seksualiti di dunia ini.

Biografi Penulis

Rafidah Hanim binti Mokhtar adalah seorang profesor dalam Fisiologi di Universiti Sains Islam Malaysia (USIM). Beliau berkelulusan Doktor Perubatan dari Universiti Kebangsaan Malaysia pada tahun 1997 dan memperolehi PhD dalam bidang Fisiologi dari Universiti Islam Antarabangsa Malaysia (UIAM) pada tahun 2007. Dr. Rafidah Hanim merupakan mantan Pengarah Pusat Libatsama Masyarakat dan Hubungan Industri (PLiMJI), USIM. Beliau sebelum ini pernah menjawat jawatan Timbalan Dekan Akademik dan Penyelidikan, Fakulti Perubatan dan Sains Kesihatan, USIM. Dalam bidang kajian, Dr. Rafidah Hanim mengasaskan Akademi Kajian LGBT di Institut Pengurusan dan Penyelidikan Fatwa Sedunia atau *World Fatwa Management and Research Institute (INFAD)*, USIM dan merupakan Ketua Akademi pertama. Beliau telah membentangkan kajian penyelidikan ini di dalam dan luar negeri. Beliau merupakan panel rujukan bagi Bahagian

Pembangunan Kesihatan Keluarga (BPKK), Kementerian Kesihatan Malaysia dalam merangka “Garispanduan pengendalian masalah kesihatan gender di Klinik Kesihatan” dan organisasi bukan kerajaan yang melibatkan transgender seperti Persatuan Insaf Pahang. Dr. Rafidah Hanim kini merupakan Ahli Jawatankuasa Isu Hal Ehwal Islam Antarabangsa, Jabatan Kemajuan Islam Malaysia (JAKIM) 2021-2023. Beliau juga merupakan Ahli Majlis Wanita Islam YADIM (MAYA) 2021-2022. Selain itu, Dr. Rafidah Hanim juga aktif di dalam NGO wanita, kekeluargaan dan kesihatan di mana beliau merupakan Presiden International Women’s Alliance for Family Institution and Quality Education (WAFIQ) dan Naib Presiden I-Medik. Beliau juga merupakan Pengerusi Bersama MACSA.

Azizi bin Ayob berpengalaman dalam bidang akademik dan industri farmaseutikal lebih dari 24 tahun. Dr Azizi ialah seorang doktor perubatan dari Universiti Kebangsaan Malaysia (MD UKM) dan melanjutkan pelajaran di bidang Doktor Falsafah Perubatan Farmakologi di Universiti Islam Antarabangsa Malaysia (PhD, UIAM). Jawatan terkini beliau ialah sebagai Professor KHAIR di Fakulti Farmasi, Universiti Kolej Antarabangsa MAIWP (UCMI). Beliau aktif dalam pelbagai bidang kajian perubatan dan farmaseutikal serta pengkhususan dalam Pembangunan Halal Vaksin dan Kajian Klinikal. Sebagai Profesor di pelbagai pusat pengajian tinggi, Dr Azizi juga dilantik sebagai Pakar Rujuk Halal Vaksin oleh pihak Jabatan Kemajuan Islam Malaysia (JAKIM) dan Ahli Panel Konsortium Majlis Pakar Program

Pembangunan & Pengukuhan Penghasilan Vaksin Negara oleh Kementerian Sains, Teknologi dan Inovasi (MOSTI). Topik etika perubatan di dalam buku ini ditulis berdasarkan pengalaman luas beliau dalam mengendalikan pelbagai kajian klinikal dan juga latihan teknikal berkaitan 'Amalan Baik Kajian Klinikal' (Good Clinical Practice).

Razitasham binti Safii merupakan seorang pakar perubatan kesihatan awam dan profesor di Jabatan Kesihatan Komuniti dan Kesihatan Awam, Universiti Malaysia Sarawak. Mendapat kelulusan MBBS dari Universiti Malaya pada tahun 1990 dan Master in Community Health (Family Health) dari Universiti Kebangsaan Malaysia pada tahun 2002. Beliau menjadi ahli Perisik Epidemiologi Malaysia (EIP) pada tahun 2012 dan Fellowship dalam Academy of Medicine Malaysia pada tahun 2024. Mempunyai pengalaman bekerja di Jabatan Kesihatan Negeri Sarawak selama 21 tahun sebelum memulakan karier sebagai pensyarah di Universiti Malaysia Sarawak pada tahun 2012. Beliau dilantik sebagai penyelia lapangan dalam program EIP dan program fellowship Kesihatan Keluarga di bawah Kementerian Kesihatan Malaysia. Beliau mempunyai pengalaman dalam pendidikan seksualiti dan mula terlibat dalam aktiviti-aktiviti yang berkait dengan SRH semenjak tahun 1993 dan pada masa kini terlibat dalam penyelidikan berkaitan bidang tersebut. Koleksi ceramah dan hasil pengajaran beliau telah dibukukan dalam "Parenting on Sexuality" yang diterbitkan oleh UNIMAS Publisher pada tahun 2023.

Mohammed Rasheedan bin Ellin adalah seorang pensyarah kanan di Universiti Malaysia Sarawak. Beliau memperoleh Sarjana Sains Kejururawatan daripada Universiti Malaya pada tahun 2021 dan Ijazah Doktor Falsafah dalam Kejururawatan daripada Universiti Islam Antarabangsa Malaysia pada tahun 2025. Penyelidikan beliau berfokus dalam bidang pendidikan seksualiti dan kesihatan reproduktif dalam kalangan remaja, dinamika kekeluargaan dan keibubapaan. Sebagai seorang jurulatih modul pendidikan kesihatan seksualiti ReproAlert! I-Medik, beliau aktif dalam aktiviti pemerksaan ibu bapa terutamanya berkaitan isu pendidikan seksualiti. Beliau juga aktif menulis artikel penyelidikan di jurnal akademik dan juga di surat khabar serta portal atas talian seperti Berita Harian, Malaysia Gazette dan Samudera.my berkaitan isu pendidikan seksualiti dan isu kejururawatan. Beliau juga terlibat dalam aktiviti khidmat rundingan pentadbiran insituti pendidikan tinggi dan sekolah dalam agenda pemerksaan remaja dan belia.

Siti Hazariah binti Abdul Hamid merupakan seorang Penolong Profesor dan Ketua Jabatan Kejururawatan Penjagaan Khas di Kulliyah Kejururawatan, Universiti Islam Antarabangsa Malaysia (UIAM). Beliau memiliki Ijazah Kedoktoran (Ph.D.) dalam bidang Kejururawatan dari University of Manchester dan Ijazah Sarjana Sains Kesihatan Komuniti (Kesihatan Keluarga) dari Universiti Kebangsaan Malaysia (UKM). Siti Hazariah juga merupakan ahli seumur hidup bagi Persatuan Kesihatan Remaja Malaysia

dan Persatuan Penyelidikan Kualitatif Malaysia. Sebagai pensyarah kanan dan penyelidik utama, beliau memberi tumpuan kepada pendidikan seksualiti. Di samping tugas akademik, beliau kerap menulis artikel di portal berita serta jurnal akademik.

Anayasmin binti Azmi adalah seorang pakar pediatrik berdedikasi dengan lebih daripada 13 tahun pengalaman. Beliau memiliki ijazah perubatan MBBS dari Monash University, MRCPCH dari UK, dan Sarjana Pendidikan Awal Kanak-Kanak dari Malaysia, serta Sijil Lanjutan dalam Kajian Autisme dari IBCCES. Sebagai pensyarah di UiTM, Dr. Anayasmin mempunyai minat mendalam dalam ‘Developmental Paediatric’ berkaitan kecelaruan perkembangan kanak-kanak. Beliau adalah pengasas Aulad Read dan Ketua Unit Pendidikan Seksualiti dan Reproktif di I-Medik, memimpin usaha dalam pendidikan seksualiti kanak-kanak. Dr. Anayasmin juga kerap menulis untuk Berita Harian dan Utusan Malaysia serta sering bersiaran di radio untuk membincangkan isu-isu pendidikan seksualiti. Dengan dedikasi tinggi, beliau terus menyumbang kepada peningkatan kualiti hidup kanak-kanak di Malaysia.

Ahmad Muslim bin Ahmad Roslan adalah seorang pakar perubatan keluarga yang bertugas di Klinik Kesihatan Mahmoodiah, Johor Bahru. Beliau merupakan Naib Presiden I-Medik, sebuah organisasi yang memperjuangkan isu-isu kesihatan dan perubatan di Malaysia. Dr. Ahmad Muslim memperoleh Ijazah Sarjana Muda Perubatan dan Pembedahan dari UniKL RCMP dan menyambung pengajian di peringkat Sarjana Perubatan Keluarga di UiTM. Beliau juga aktif menulis artikel dan laporan bagi I-Medik, termasuk laporan berkenaan hak-hak beragama dalam sistem kesihatan semasa UPR ke-4 Malaysia. Dr. Ahmad Muslim mempunyai pengalaman luas dalam pengendalian kes-kes kesihatan primer, remaja, dan penyakit berjangkit. Beliau kerap dijemput untuk memberi ceramah mengenai kesihatan reproduktif dan seksualiti di sekolah-sekolah. Selain itu, beliau juga seorang *advocator* dalam pencegahan gaya hidup diabetes dan berminat terhadap intervensi pencegahan serta perawatan obesiti melalui pendekatan gaya hidup sihat.

Nur Fatin binti Halil merupakan graduan Universiti Al-Azhar, Kaherah, Mesir dalam bidang Pengajian Islam dan Bahasa Arab serta telah melanjutkan pengajian peringkat Sarjana dalam bidang Syariah di Universiti Sains Islam Malaysia (USIM). Kini, beliau sedang melanjutkan pengajian peringkat Doktor Falsafah dalam bidang Syariah dan Perundangan di USIM. Beliau turut berpengalaman dalam penyelidikan Syariah dan Fatwa melalui pelbagai geran kerajaan antaranya Jabatan Kemajuan Islam Malaysia (JAKIM), Kementerian Pengajian Tinggi dan Majlis Agama Negeri serta pernah berkhidmat di Institut Pengurusan dan Penyelidikan Fatwa Sedunia (INFAD). Aktif dalam NGO Pertubuhan Muafakat Ilmuan Islam (MUIS) sebagai Penolong Setiausaha Agung dan penyelidik, beliau menumpukan penulisan kepada Fiqh Wanita, isu gender dan hak asasi. Penulisannya tentang hak wanita dalam Islam pernah memenangi Pertandingan Menulis Artikel Hak Asasi Manusia Daripada Perspektif Agama pada tahun 2021 anjuran Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (SUHAKAM). Beliau juga terlibat dalam pembangunan Modul ReproAlert! oleh Ikatan Pengamal Perubatan dan Kesihatan Muslim Malaysia (I-Medik) dengan kerjasama Pertubuhan Ikatan Wanita Antarabangsa (WAFIQ) serta kerap membentangkan kertas kerja di peringkat nasional dan antarabangsa.

Mohamad Azrul Azly bin Zarul Fu'ad merupakan Pegawai Perubatan di Klinik Kesihatan Chemor, PKD Kinta. Beliau memperoleh Ijazah Sarjana Muda Perubatan dan Pembedahan (MBBCh) daripada Mansoura University, Mesir. Beliau juga memperoleh Ijazah Sarjana Muda Sastera (Sejarah) di Universiti Sains Malaysia. Beliau menumpukan sejarah perubatan dan kesihatan dalam kajiannya. Beliau boleh dihubungi menerusi e-mel: azrulazly@gmail.com.

Norizan bin Kadir memperoleh Ijazah Doktor Falsafah (Ph.D) dari Universiti Malaya dalam bidang sejarah. Antara fokus penyelidikannya hingga kini ialah mengenai isu tuntutan Filipina ke atas Sabah dan isu-isu sempadan. Beliau turut dilantik menjadi perunding dalam projek-projek penyelidikan berkaitan isu tuntutan Filipina dan waris-waris Sultan Sulu ke atas Sabah serta dijemput menyampaikan perkongsian di media massa. Beliau kini merupakan pensyarah kanan di Bahagian Sejarah, Pusat Pengajian Pendidikan Jarak Jauh, Universiti Sains Malaysia. Beliau boleh dihubungi melalui emel: norizan.kadir@usm.my.

Murizah binti Mohd Zain memulakan pengajiannya di bidang perubatan di Universiti Kebangsaan Malaysia dan berjaya menamatkan pengajiannya pada tahun 1994. Kerjayanya bermula di Hospital Pulau Pinang dan Hospital Seri Manjung sebelum menyambung program sarjana dalam bidang kepakaran di Hospital Universiti Sains Malaysia, Kubang Kerian, dan bergraduasi sebagai Pakar Obstetrik dan Ginekologi pada tahun 2001. Berkhidmat sebagai pakar di Hospital Alor Setar dan melanjutkan subkepakaran dalam bidang perubatan reproduktif dari tahun 2006 hingga 2008 di University of Adelaide, South Australia. Sekembalinya dari Australia pada tahun 2008, beliau menubuhkan pusat rawatan IVF di Hospital Sultanah Bahiyah (HSB), Alor Setar yang merupakan salah satu daripada empat hospital kerajaan yang menawarkan perkhidmatan IVF. Beliau berkhidmat di hospital tersebut sehingga bersara awal pada 2021. Dr Murizah telah mengasas dan membangunkan Vistana Fertility Centre di Alor Setar dan kini, beliau sendiri merupakan Pengarah, Vistana Fertility Centre. Selain itu, Dr Murizah terlibat aktif sebagai tenaga pengajar dalam program sarjana perubatan, beliau juga giat menulis dan telah menerbitkan beberapa buah buku serta kajian ilmiah dalam pelbagai jurnal perubatan. Dr Murizah merupakan seorang tokoh dan pakar yang kerap dijemput untuk memberi ceramah di dalam dan luar negara, dan baru-baru ini dilantik sebagai President, Pacific Ring Society of Reproductive Medicine.

Wan Nur Syakira binti Wan Musa berasal dari Kuala Terengganu, Terengganu dan kini menetap di Klang, Selangor. Mendapat pendidikan ijazah sarjana muda Fiqh dan Usul Fiqh di Universiti Yarmouk, Jordan dan melanjutkan peringkat sarjana di Universiti Islam Antarabangsa Gombak dalam bidang yang sama. Beliau merupakan pengengaruh di media sosial yang mengfokuskan topik keibubapaan dan pendidikan seksualiti. Sehingga kini, beliau telah menghasilkan tiga buah buku iaitu Sirah Nabi Yunus, Sirah Nabi Lut dan Berbual-bual dengan Anak Tentang Seksualiti. Selain itu, beliau juga pernah muncul di rancangan Wanita Hari Ini untuk berkongsi tentang topik pendidikan seksualiti dan kini menjadi tetamu tetap setiap minggu di radio Zayan FM dalam segmen Sembang Dengan Anak Mengenai Seksualiti.

Rafazila binti Ramli adalah seorang ahli akademik dan pakar kesihatan komuniti yang berasal dari Sibu, Sarawak. Beliau memulakan perjalanan akademiknya dengan mendapatkan pendidikan sarjana muda dari Universiti Teknologi Mara (UiTM) Shah Alam. Kemudian, beliau melanjutkan pengajian ke peringkat sarjana di Universiti Sultan Zainal Abidin (UNISZA) di Terengganu, dengan fokus dalam bidang yang berkaitan dengan tingkah laku remaja dan belia. Pengalaman akademiknya ini memberikan asas yang kukuh kepada minatnya dalam bidang kesihatan komuniti, khususnya dalam konteks remaja.

Melalui keazaman dan dedikasinya, Rafazila kemudian melanjutkan pelajarannya ke peringkat kedoktoran dalam bidang kesihatan komuniti dan kesihatan awam di Universiti Malaysia Sarawak, memperkukuhkan lagi kepakarannya dalam bidang yang dipilihnya.

Rosalia binti Saimon memperoleh Ph.D dalam bidang promosi kesihatan pada tahun 2013. Beliau kini bertugas di Fakulti Perubatan dan Sains Kesihatan, Universiti Malaysia Sarawak. Beliau aktif membuat penyelidikan dalam topik pendidikan seksual bersama pelajar-pelajar pasca siswazah. Penyelidikan ini khasnya bertumpu kepada kaedah-kaedah pendidikan seksual (seperti kaedah dalam kelas, dalam talian atau hibrid, atau kaedah *gamification*) yang sesuai di kalangan remaja. Kaedah-kaedah ini penting untuk mengurangkan ketidakselesaan pengajar dan remaja dalam topik seksualiti kerana topik ini masih dianggap *taboo* di kalangan masyarakat. Beliau telah menerbitkan tiga buah buku. Penulis dapat dihubungi melalui email: srosalia@unimas.my

Indeks

A

Akta Kanak-Kanak 2001: 16

Akta Kesalahan-Kesalahan Seksual Terhadap Kanak-Kanak (Akta 792) 2017: 17

Akta Kesalahan Kecil 1955: 59

Akta Kesalahan Jenayah Syariah: 59

Akta Perhimpunan Aman: 59

Alfred Kinsey: 42

Al-Qurtubi: 73

Anatomi: 180

C

Childfree: 157

Comprehensive Sexuality Education (CSE): 7, 41, 42, 161

Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women (CEDAW): 55, 61, 62, 65

E

Erotik: 138

Etika: 87, 90, 91

F

Fiqh: 67, 70

Federation of Reproductive Health Associations Malaysia (FRHAM): 14

Focus on the Family Malaysia: 12

Frank Swettenham: 36

G

Gender: 187

Gonorea: 26

H

Hukum: 78-84

I

Ikatan Pengamal Perubatan dan Kesihatan Muslim Malaysia (I-Medik): 13, 49, 105-112

International Technical Guidance on Sexuality Education (ITGSE): 45

J

Judith Reisman: 44

K

Kapitalis: 141

Kementerian Dalam Negeri: 141

Kesuburan: 149

L

Lembaga Pembangunan Penduduk dan Keluarga Nasional (LPPKN): 8

Lembaga Penapisan Filem (LPF): 141

LGBT: 54-60, 171

M

Malaysian Alliance of Civil Society Organizations (MACSA): 53

Maqasid Syariah: 123

Mukhayyam: 60

N

NGO: 103

Nusyuz: 65

O

Onani: 47

P

Pelan Tindakan Kesihatan Reproduktif dan Sosial Kebangsaan (PEKERTI): 9

Pelan Tindakan Kebangsaan untuk Program Kesihatan Remaja: 15

Pendidikan Kesihatan Reproduktif dan Sosial (PEERS): 10, 56

Pengkid: 67

Polis Diraja Malaysia (PDRM): 103

Pondan: 67

Pornografi: 137-147

PrEP: 48

Q

Queer: 178

R

ReproAlert: 103

S

Seksyen 377A Kanun Keseksaan: 59

Sexual Response Cycle: 182

Sexually Transmitted Diseases (STD): 26

Sifilis: 28

Softcore porn: 139

Stigma: 169

Syarikata Hindia Timur Inggeris (SHTI): 23, 29

T

Taboo: 170

Teknologi: 117, 129, 131, 133

The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO): 41, 44

Transgender: 67, 71, 77-85

U

United Nations Population Fund: 7

Universal Periodic Review (UPR): 53

V

Virtual Private Network (VPN): 146

W

World Health Organization (WHO): 71, 74

Z

Zuriat: 158

Membangun Kesedaran & Tanggungjawab

SEKSUALITI

Pendidikan seksualiti merupakan aspek penting dalam pembentukan individu yang sihat dari segi fizikal, emosi, dan sosial. Melalui pendidikan seksualiti, individu diajar untuk memahami tubuh mereka, proses perkembangan seksual, dan hubungan antara manusia dengan cara yang sihat dan bermakna. Pendidikan seksualiti bukan sahaja berkisar pada biologi reproduksi, tetapi juga merangkumi aspek penting seperti membuat keputusan yang bijak, berkomunikasi secara berkesan, dan menghormati diri sendiri serta orang lain. Dengan pemahaman yang kukuh tentang seksualiti, individu dapat membina hubungan yang sihat dan bermakna, serta mengelakkan risiko tingkah laku seksual yang tidak selamat. Pendidikan seksualiti juga penting dalam mencegah keganasan seksual, penderaan, dan penyalahgunaan seksual. Dengan meningkatkan kesedaran tentang hak-hak seksual dan batasan peribadi, individu dapat lebih baik mengenal pasti dan mengatasi situasi yang berisiko.

ISBN 978-3-16-148410-0

9 783161 484100